

Utredning angående Svenska Kyrkans utlandsverksamhet i Frankrike med församlingarna i Paris och Södra Frankrike med Monaco

Överlämnande enligt uppdrag

Enköping den 22 november 2021

Esbjörn Hagberg

Biskop em.

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Uppdrag	5
3. Tillvägagångssätt	5
4. Frankrike	6
5. Svenska Sofiaförsamlingen i Paris	7
5.1 Svenska institutioner	7
5.2 Historia	7
5.3 Sofiakyrkan	8
5.4 Medlemsantal	10
5.5 Anställningar och personal	10
5.6 Verksamhet	11
5.7 Ekumenik	14
5.8 Ekonomi	14
6. Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco	15
6.1 Pastoralt område	16
6.2 Historia	15
6.3 S:t Birgittakapellet	18
6.4 Medlemsantal	19
6.5 Anställningar och personal	19
6.6 Verksamhet	19
6.7 Ekumenik	21
6.8 Ekonomi	21
7. Utredningens överväganden och förslag gällande Svenska kyrkans organisation i Frankrike	
7.1 Överväganden gällande Svenska kyrkans organisation i Frankrike	22
7.2 Förslag gällande organisation av Svenska kyrkan i Frankrike	24
8. Utredningens överväganden och förslag gällande Svenska Sofiaförsamlingen i Paris	
8.1 Överväganden gällande Svenska Sofiaförsamlingen i Paris	25
8.2 Förslag gällande Svenska Sofiaförsamlingen i Paris	29
9. Överväganden och förslag gällande Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco	
9.1 Överväganden gällande Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco	30
9.2 Förslag gällande Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco	31

1. Sammanfattning

Utredningens uppdrag har varit att genomlysna förutsättningarna för Svenska kyrkan i utlandets verksamhet i Frankrike utifrån kraven att för framtiden minska kostnaderna, att de lokala församlingarna i huvudsak ska äga sina fastigheter och lokalt anställa sin personal. Det perspektiv som getts utredningarna har varit att framförallt beakta de pastorala perspektiven. Detta har dock inte gått att göra utan att även se på organisation, tillgång till gudstjänstrum, personalresurser, ekonomi och verksamhetslokaler.

Utredningen har kartlagt bakgrund och nuläge för de två församlingarna som Svenska kyrkan har i Frankrike, Svenska Sofiaförsamlingen i Paris och Svenska kyrka i Södra Frankrike och Monaco. (Kap. 4-6).

Beträffande framtida organisation har skrivits fram för- och nackdelar huruvida de två församlingarna ska bevaras som enskilda församlingar eller om det ska bildas en pastoratsliknande organisation med Paris som plats för kyrkoherde och kyrkoråd. Utredningens förslag är att i nuvarande situation bevara de två församlingarna som självständiga enheter. Dock visas på möjligheten att om det i framtiden behöver göras stora ekonomiska besparingar det kan bildas en pastoratsliknande organisation. För att detta ska få ekonomisk betydelse krävs förutom organisationsförändring även personalminskning och försäljning av någon eller några ägda fastigheter i Södra Frankrike. (Kap. 7:1 och 7.2)

Utredningar har också beaktat de särskilda förutsättningar som gäller för var och en av de två församlingarna.

Beträffande församlingen i Paris finns en historia av att vara Sveriges äldsta utlandsförsamling med en kyrka av särskilt kulturellt värde. Utredningen påvisar den unika roll som Svenska kyrkan har i relation till andra svenska institutioner i Frankrike i en tid när Frankrike och huvudstaden Paris får en ökad politisk betydelse i Europa. En slutsats som utredningen därmed drar, och som jag inte uppfattar motsägs av någon, är vikten av Svenska kyrkans fortsatta närvaro i Paris.

Sofiakyrkan i Paris tillsammans med övrig fastighet är en byggnad som ägs av Trossamfundet Svenska kyrkan och är kostsam att förvalta. Utredningen visar på olika konsekvenser av vad ett avyttrande av fastighet och kyrka skulle betyda för den lokala församlingen. Ur pastoralt perspektiv är det tydligt att en förlust av kyrka och lokaler skulle skapa dramatiskt förändrade förutsättningar att vara församling på det sätt som är idag. För församlingen torde det betyda att de behöver finna en annan kyrka som tar emot dem som hyresgäster, göra en omstart där sannolikt många nuvarande församlingsmedlemmar inte finns med och förlorade möjligheter att fylla den roll de har idag i relation till andra aktörer.

En annan slutsats i utredningen är att under nuvarande ekonomiska förhållanden har inte församlingen någon möjlighet att själv ta över ägande och förvaltande av kyrka och

fastighet. Om församlingen ska kunna fortsätta att bedriva sin verksamhet i nuvarande lokaler torde det vara under förutsättning att Trossamfundet kvarstår som ägare. För detta krävs att hyresinkomster ökar och att samarbete skapas med andra kyrkor som tillsammans med Svenska kyrkan vill bedriva verksamhet i Sofiakyrkan och dess församlingslokaler och därmed bidra ekonomiskt. Utöver detta krävs att församlingen kan ta ett större ekonomiskt ansvar för verksamhet och fastighet. SKUT bör därför stödja församlingen att bland annat skapa en legal organisationsform som ger möjlighet att bedriva inkomstbringande verksamhet.

I relation till den verksamhet som bedrivs är det få anställda. Idag finns inte ekonomiska förutsättningar för fler anställda.

Om Trossamfundet av ekonomiska skäl uppfattar det nödvändigt att sälja Sofiakyrkan med fastighet krävs en lång process för att finna en ny plats att bedriva gudstjänst och verksamhet, att forma arbete utifrån nya förutsättningar och att bygga en gemenskap av människor som vill dela tro och liv med varandra (Kap. 8.1 och 8.2)

Svenska kyrkans församling i Södra Frankrike och Monaco har en historia som sträcker sig tillbaka till 1960 - 70 talet. Genom arv har församlingen erhållit en fastighet att förvalta tillsammans med Rivieraklubben. Utöver denna fastighet äger de också en bostad för kyrkoherden. Kyrkoherden är utsänd av SKUT medan kontor är lokalt anställd med bidrag från SKUT.

Utredningen visar att församlingen bedriver en verksamhet som når många svenskar, som kortare eller längre tid befinner sig på Rivieran, samtidigt som placeringen i Cagnes sur Mer gör att det kan vara svårt för korttidsturister att spontant nå församlingen.

I utredningen visas på en problematik som församlingen under många haft att hantera i relation till arvet och Rivieraklubben. Utredningar visar också att församlingen, med sina fastigheter, har en ekonomi som är hållbar under överskådlig tid. Den lokala församlingen bär till stor del sina egna kostnader.

Genom nyupprättade avtal mellan församlingen och Rivieraklubben tycks förutsättningar finnas för en mer stabil utveckling. Detta kan skapa en möjlighet för många som tidigare varit medlemmar att åter vilja ansluta sig. En slutsats i utredningen är att det, i varje fall på kort sikt, är viktigt att ge möjlighet för församlingen att bygga vidare utifrån den plattform som precis formats.

I detta läge torde det också vara tillräckligt med den personal som finns. Detta gör att verksamheten som bedrivs på Rivieran inte kan anses särskilt ekonomiskt betungande. Församlingen behöver dock ytterligare utveckla det lokala ansvarstagandet både ur ett ekonomiskt perspektiv och med verksamheter som når allt fler.

Utredningen visar också att vid behov av att göra större besparingar finns möjlighet att tillföra kapital genom att sälja de fastigheter församlingen idag är ägare av och att dra ned på prästtjänsten. Detta skulle däremot få negativa konsekvenser för möjligheten att bedriva en församlingsverksamhet med mål att skapa kontinuitet och en bärande gemenskap. (Kap. 9.1 och 9.2)

2. Uppdrag

I Årsberättelse för kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet 2020 anføres följande om dess verksamhet:

Svenska kyrkans utlandsförsamlingar är en del av Svenska kyrkan. Verksamheten syftar till att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, att en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Svenska kyrkans uppdrag i utlandsförsamlingarna är att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission för människor med svenskspråkig identitet. Vidare är uppdraget att främja ekumeniska relationer. Utifrån detta uppdrag har Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet beslutat att prioritera följande fyra områden som möter Kyrkostyrelsens målbilder 2030:

1. *Hållbar organisation*
2. *Samhällsansvar och diakonal omsorg*
3. *Församlingsutveckling*
4. *Ekumenik*

I protokoll från Rådet för Svenska kyrkan i utlandet 2019-12-20 anføres följande:

I samband med den juridiska genomgång som genomförs i församlingar i Svenska kyrkan i utlandet, samt ett krav på att minska kostnaderna för Svenska kyrkan i utlandets verksamhet finns ett behov av att genomlys verksamheten i församlingarna och förutsättningar för hur Svenska kyrkan skall vara närvarande i framtiden

Rådet beslutar

Att ge Avdelningen för Svenska kyrkan i utlandet i uppdrag att utreda

- *Förutsättningar för Svenska kyrkans närvaro i Frankrike.*

3. Tillvägagångssätt

Utredningen har genomförts genom att ta del av skriftligt material såsom litteratur som beskriver Svenska Sofiaförsamlingens framväxt och Sofiakyrkans historia, framväxten och utvecklingen av församlingen i Södra Frankrike, församlingsordningar, församlingsinstruktioner, Kyrkorådets verksamhetsberättelser, bokslut, protokoll och andra skrifter som beskriver församlingarnas verksamheter.

Som utredare har jag också under tiden 11–19 september besökt församlingarna i Paris och Södra Frankrike och Monaco. I Paris kom jag att samtala med Kyrkorådets ordförande Annika Stiernstedt, möta kyrkorådet i dess helhet, samtala med församlingens präster kh Maria Olofsdotter Bråkenhielm, kom. Joakim Bråkenhielm och övrig personal, besöka barn-, familje- och körverksamheten och där samtala med deltagarna, medverka i söndagens gudstjänst och därefter ett längre möte med gudstjänstdeltagarna som gavs möjlighet att ställa frågor och avge synpunkter på verksamheten.

Utöver detta kom jag att besöka Svenska skolan och möta dess två rektorer, Marina Rondeau och Karin Gadelii, Svenska klubben med dess ordförande Anders Fogelström, Kyrkans vänner (en nybildad grupp med mål att verka för Sofiakyrkans bevarande) besöka Svensk institutet

och samtala med dess chef Ewa Kumlin. Jag har också haft digitala möten med den tidigare ambassadören Veronika Wand Danielsson och nuvarande ambassadör Håkan Åkesson. Dessutom har jag samtalat med biskop Thomas Petersson, de tidigare kyrkoherdarna Karin Burstrand, Tanya Kamensky och Elna Wahlgren Lundqvist.

I Södra Frankrike mötte jag kyrkoherde Hans Rhodin, VDM Lennart Adler, kyrkorådets ordförande Katja Elväng, kyrkorådet i dess helhet, Rivieraklubben och dess klubbchef Kerstin Snellen och ordförande Eva Näslund. Jag kom också att medverka vid söndagens gudstjänst och därefter i ett möte med den gudstjänstfirande församlingen som gavs möjlighet att ge uttryck för sina tankar om situationen i församlingen. Här deltog också svenske hederskonsuln i Nice, Johan Wretman. Jag har också haft ett möte med tidigare kyrkoherden Richard Aspegren och ett samtal med km Jan-Olof Arkstedt Broberg. Några av de församlingsmedlemmar som är tydligt kritiska till den utveckling som skett har också uppvaktat mig och delgivit sina synpunkter.

Utöver detta har kunskap inhämtats genom möten med SKUT:s chef Richard Jönsson, biträdande avdelningschef Johanna Holmlund Lautmann, gruppledare Urban Zackrisson, ekonom Johanna Linder samt verksamhetsutvecklare Henrik Bodin.

4. Frankrike

Frankrike är en av de viktiga aktörerna inom EU. Enligt Sveriges ambassad kommer Frankrikes betydelse att öka i och med att Storbritannien lämnat EU. De räknar med att institutioner och företag som haft huvudverksamheten förlagd i Storbritannien till del kommer att förlägga verksamhet i Frankrike. Paris som europeisk metropol kommer därmed att få en växande betydelse.

Det franska samhället har också sin skörhet. Inget land i Europa har varit så drabbat av terrorism under senare år. Olika inre motsättningar i landet tar sig ofta våldsamma uttryck. Det var talande att det under mitt besök i Frankrike kom dagligen varningar i telefonen från SOS Internationell om demonstrationer, polisaktioner m.m. som turister skulle vara observanta på. Enligt Sveriges ambassad är både kunskapen om Frankrikes centrala roll i Europa och den samhälleliga problematiken viktiga för att förstå behovet av Svenska kyrkans närvaro. Församlingarna fyller en viktig uppgift både i dialogen med de svenska institutionerna och genom att vara behjälpliga när människor drabbas.

Frankrike har idag en befolkning på drygt 67 miljoner. Det är svårt att riktigt veta hur många med anknytning till Sverige som stadigvarande bor i Frankrike. En bedömning är cirka 30 000 personer. Av dessa räknar man med att 12 000 bor i Paris och cirka 15 000 på Rivieran. Utöver detta beräknas tre gånger så många vistas i landet under längre eller kortare tid.

I Paris finns en svensk ambassad och 11 konsulat spridda över landet. En majoritet av befolkningen är katoliker och cirka 3 procent är protestanter.

Efter kyrkliga strider bröts banden mellan kyrka och stat 1905. Det resulterade i en särskild lagstiftning där kyrkor kom att betecknas som "kultföreningar" (Associations culturelles). Lagstiftningen gav en starkt rätt för religiösa samfund och organisationer att utöva sin tro, vilket har blivit tydligt i pandemitider när strama restriktioner i samhället inte på samma sätt

drabbat möjligheten att mötas i kyrkor. Lagstiftningen medför också vissa begränsningar. Exempelvis får en "kultförening" inte bedriva affärsmässig verksamhet. Detta gör att "kultföreningar" har begränsade möjligheter att anställa personal eller bedriva aktiviteter som skulle kunna skapa inkomster till verksamheten. Om sådan verksamhet ska kunna bedrivas måste det skapas legala strukturer vid sidan av församlingsverksamheten.

Svenska kyrkan har varit närvarande på olika platser i Frankrike sedan 1626. Idag har Svenska kyrkan verksamhet i Paris, med pastoralt ansvarsområde som sträcker sig över de nordöstra, norra och sydvästra delarna av Frankrike och i Cagnes sur Mer med ett pastoralt område som omfattar kusten från Menton vid den italienska gränsen i öster till Perpignan vid spanska gränser i väster och Lyon i norr.

5. Svenska Sofiaförsamlingen i Paris

5.1 Svenska Institutioner

I Paris finns ett antal svenska institutioner som på olika sätt samverkar. Här kan nämnas Sveriges ambassad, Svenska Institutet, som är en mötesplats för svensk-franska och internationella kultursamarbeten, Svenska Handelskammaren, som är ett nätverk för svensk-fransk affärsutveckling, Svenska klubben som grundades 1891 och är den äldsta utlandssvenska klubben i världen och Svenska skolan med en historia tillbaka till 1878 samt Svenska kyrkan. Mellan dessa institutioner finns relationer som av flera beskrivs som "kuggjul, där var och en har sin roll och uppgift, som greppar i och är nödvändiga för varandra." Företrädare för dessa institutioner betonar vikten av Svenska kyrkans närvaro i Paris och ger uttryck för ett stort förtroende för den verksamhet som bedrivs. Från Sveriges ambassads sida betonas särskilt den viktiga roll Svenska kyrkan fått spela i de insatser som gjorts i samband med exempelvis terrordåd och genom andra diakonala insatser.

5.2 Historia

Svenska kyrkans församling är Sveriges första utlandskyrka och har sitt ursprung i en grupp svenska och tyska lutheraner som samlades till gudstjänst i Paris från 1626 och är därmed den äldsta lutherska församlingen i Paris.

Från sent 1600-tal fram till 1806 utövade församlingen sin verksamhet i form av ambassadkyrka, ibland med både en svensk och en högtysk legationspredikant. En vanlig söndag förrättades gudstjänst först på tyska och sedan på svenska.

Någon fast kyrkolokal fanns inte under denna period. I stället fick en större sal i det svenska diplomatiska sändebudets residens fungera som gudstjänstlokal. Då diplomaterna sändes med uppdrag att sköta en viss förhandling och därefter lämnade landet stod kyrkan ofta utan lokal för kortare eller längre perioder. Församlingens verksamhet kom därför att flytta runt och bedrivas på en lång rad olika adresser.

Under hela första delen av 1800-talet stod de svenska lutheranerna i Paris utan präst och utan egen kyrkolokal. Gudstjänsterna firades inom den fransk - lutherska kyrkan Église des Billettes, Billetteskyrkan. Här förvaltades bland annat den svenska församlingens kyrkoböcker och svenska troende och deras barn samlades där.

Under tiden hade den svensk-norska unionen ingåtts och när legationspredikanten Fritiof Grafström kom till Paris hösten 1859 var det med uppdraget att bilda en svensk-norsk församling. Det är också under tidigt 1860-tal som församlingens verksamhet utsträcktes till en rad nordfranska hamnar. Gudstjänsterna i Paris firades då i lutherska Église de Rédemption.

1877 beslutade Paris kommunstyrelse att sälja två tomter belägna på boulevard Ornano i Montmartre i Paris 18:e arrondissementet där en stor del av svenskkolonin var bosatta. Ett nytt kapell med plats för 200 sittande påbörjades i mars 1878 och i november 1878 kunde kyrkan invigas, Sofiakapellet.

Redan 1902 började kyrkostämman diskutera en ny, mera centralt belägen kyrkolokal. Efter flera års diskussioner beslutades att sälja Sofiakapellet och juldagen 1906 hölls församlingens sista gudstjänst i lokalen. Återigen blev Église de la Rédemption nödlösningen och först i juni året därpå inköptes en större tomt vid 9, rue Guyot (numera rue Médéric) i 17:e arrondissementet.

Bygget påbörjades 1911 efter en ritning av arkitekten Gustav Adolf Falk. Materialet kom från Sverige, rött tegel och granit, liksom hantverkarna. Kyrkobyggnaden finansierades genom anslag från svenska staten, försäljning av gamla kyrkan, basarinkomster och stora donationer. Kyrkan invigdes den 16 april 1913 i närvaro av bl.a. kung Gustav V, biskop von Schéele och Natan Söderblom.

Den nya kyrksalen rymde 250 personer. Det gamla Sofiakapellets altartavla, en kristusbild av skulptören John Börjesson, flyttades över till den nya kyrkan. Reliefen vid portalen med motivet "Jesus välsignar barnen" skapades 1913 av skulptören Carl Fagerberg och freskerna av Filip Månsson.

5.3 Sofiakyrkan

Den kyrka som idag används är Sofiakyrkan vars historia berättas ovan. Kyrkan ingår i ett byggkomplex som förutom kyrkorum innehåller församlingslokaler, bostad för prästfamilj, vaktmästare och kyrkomusiker. En våning, liksom källarlokaler hyrs av Svenska skolan som där bedriver verksamhet för barn från förskoleålder till högstadium. Kyrkan är byggd så att ett större öppet kyrktorg finns framför kyrkan och församlingslokalerna, som en samlingsplats där man kan mötas och exempelvis servera kyrkkaffe vid bra väderlek. För att komma in till kyrka och församlingslokaler behöver man passera stora grindar med insynsskydd som är uppsatta på grund av de terrorhot som finns i Paris. Sofiakyrkan ligger i ett område med förhöjd hotbild. I området finns 18 synagogor, vilket påverkar risken för attentat.

Svenska staten kom den 25 februari 1908 att från makarna Roussel förvärva fastigheten belägen på 9 rue Médéric i Paris 17:e distrikt. Svenska staten är i köpehandlingen angiven som ägare till fastigheten. Svenska kyrkan har alltsedan dess förvaltat fastigheten, direkt eller via annat statligt organ. Den svenska regering uppdrog 1995 åt Kyrkofonden att från och med 1 januari 1995 vara ansvarig för skötseln. Kyrkofonden har därefter skött fastigheten fram till lagen om kyrkans skiljande från staten. Från 1 januari 2000, i överstämelse med lagen om kyrkans skiljande från staten, kom fastigheten att bli Trossamfundet Svenska kyrkans egendom. I handling från Statens fastighetsverk framgår att ingen stämpelskatt har uttagits och inga andra avgifter erlagts i samband med överlåtelsen. År 2011 formaliserades denna överlåtelse från staten till Trossamfundet Svenska kyrkan. Enligt ett upprättat

policydokument framgår att ägaren av fastigheten står för kostnader gällande planerat underhåll medan man lokalt står för de löpande kostnaderna.

Kyrkan genomgick för ett antal år sedan en omfattande restaurering. Mer än 40 miljoner kronor kom att läggas på en upprustning som dessvärre inte fullt ut kom att fungera. Idag finns fortfarande stora problem, som till del, menar personal och kyrkoråd, är orsakade av felaktigheter som skett vid renoveringen. En fastighetsjurist, som jag mötte vid besöket, menar att problemen är av den art att en juridisk process borde ha inletts för att erhålla skadestånd. Här finns dock uppgifter som tyder på att den lokala entreprenören gick i konkurs och att det därmed inte fanns någon att ställa till ansvar. Detta innebar också att entreprenaden inte kunde avslutas enligt avtal. Härefter har tillkommit utgifter för fastigheten på mer än 10 miljoner kronor. Fastigheten beräknas fortsättningsvis kräva underhåll till en kostnad på cirka 4 miljoner kronor per år. I varje fall under den tid som nu är överblickbar.

Kyrkan beskrivs av de svenska institutioner som finns i Paris som en kulturskatt som Svenska kyrkan har att förvalta. Från Sveriges ambassads håll menar de att om kyrkan avhändas så kommer det att "påverka relationen mellan Sverige och Frankrike". Från Svenska skolan betonas den viktiga synergieffekten av att kyrkan och skolan finns i samma byggnad och att de på olika sätt kan stödja varandra i verksamheten. Det blir också en god hjälp för de föräldrar som både vill ha barnen i skolan och få del av kyrkans verksamhet.

Kyrkan är unik som ett exempel på svensk byggkonst och arkitektur, centralt beläget i Paris. Sofiakyrkan är klassad som "batiment protégé" vilket innebär att den är bevarandevärd. Som jag förstår det pågår ett arbete för att skapa ett ännu starkare skydd för Sofiakyrkan.

För församlingsmedlemmarna har kyrkan motsvarande värde som om den hade varit en församlingskyrka i Sverige. Eftersom kyrkan och församlingen har en lång historia, beskriver församlingsmedlemmarna "sin" kyrka, som den plats där de själva är döpta, konfirmerade, vigda, låtit döpa sina barn m.m. Många beskriver kyrkan som sitt andra hem. Till kyrkan kommer inte bara svenskar utan även personer från andra nordiska länderna. Åtskilliga har bosatt sig i området kring kyrkan, både för att den finns där och närheten till Svenska skolan.

När jag vid besöket mötte församlingens medlemmar, liksom de föräldrar vars barn deltog i verksamheten, kyrkoråd m.fl. så gav de uttryck för väldigt starka känslor. Det var en församling i chock som jag mötte. Det fanns en stor oro för att församlingen ska tvingas lämna kyrkan. Flera personer grät, berättade att de inte sov på nätterna och var förtvivlande över att en plats som betytt och betyder så mycket i deras liv kan tas ifrån dem. De menade sig inte bara berövas "sin" kyrka utan därmed också "sin" församling.

Det centrala läge som kyrkan har, 10 minuters promenad från Triumfbågen, gör läget synnerligen värdefullt ur kommersiell synvinkel. Både den svenska ambassadören och andra institutionsföreträdare menar att markens materiella värde överstiger kyrkans och att risken därmed är stor att någon köper kyrkan för att därefter riva den och nyttja tomten för kommersiell verksamhet. Visserligen är kyrkan idag, som ovan nämnts, klassad som "batiment protégé", vilket innebär att den är bevarandevärd. Detta hindrar dock inte att den kan rivras eller komma att nyttjas för privat eller kommersiellt syfte.

Det finns en kyrkogård med anknytning till den Svenska församlingen. Den ligger på en plats där det tidigare funnits ett sjukhem. Här kan gravplatser säljas. Det finns inga kostnader för förvaltandet av denna kyrkogård.

5.4 Medlemsantal

De som idag är aktiva i församlingens verksamhet är första, andra och tredje generationens svenskar. Det är alltså huvudsakligen människor som bor och verkar i Paris. Församlingen beskrivs som huvudsakligen bestående av äldre personer, men det finns idag också allt fler yngre som söker sig till församlingen, inte minst de som har barn i Svenska skolan och som deltar i verksamheten. Många unga vuxna söker sig till församlingens körer.

Tidigare var kyrkan välbesökt av unga au-pairer. Även om det också idag finns ungdomar som kommer som au-pairer ser behovet av mötesplatser annorlunda ut. Många skapar egna mötesplatser genom digital kontakt med varandra. Antalet svenskar som arbetar i svenska företag har minskat då dessa i större utsträckning anställer fransk personal.

År 2020 var antalet betalande hushåll 325. Vilket är en ökning i relation till 2019 (245). Kyrkorådet har nyligen beslutat att medlemskapet ska vara individuellt. Kyrkorådet menar att det är av största vikt att ytterligare öka antalet medlemmar i församlingen och kommer att verka för att detta ska ske.

Inför hotet om att kyrkan ska avyttras har det bildats en grupp, Kyrkans vänner, som ser som sin uppgift att på olika sätt verka för bevarande av kyrkan och dess verksamhet i Paris. Sommaren 2021 ordnande denna grupp ett seminarium på Almedalsveckan. En förhoppning är att denna grupp även kan verka för ett ökat medlemstal i församlingen.

5.5 Anställningar och personal

Antalet anställda har minskat i relation till hur det varit under senare år. Under några år, i slutet på 2010-talet, gjordes en stor satsning för att kunna ta ansvar för flyktingar som kom till Paris och sökte sig till kyrkan. Ett flertal av dessa hade inte fått uppehållstillstånd i Sverige. Detta gjorde att det under en tid fanns många anställda. Verksamheten kom av olika skäl avvecklas. Det gör att antalet anställda idag är betydligt färre än det var under den speciella satsning som gjordes för flyktingarna.

De genom SKUT anställda är idag:

Kyrkoherde, 100%

Komminister 100%

Kyrkomusiker 100%

Lokalt anställda är:

Administratör/ husmor 100%

Vaktmästare 50%

I år, 2021, har en husfar sagts upp av ekonomiska skäl.

Den mycket slimmade personalstyrkan innebär en tung belastning för de anställda. Det är mycket verksamhet och många uppgifter som ligger på befintlig personal. Utifrån antalet anställda betonas fördelen i att det nu finns två präster, då dessa både kan ersätta varandra och den bredd som ligger i vinningstjänsten. Därmed får prästerna syssla med mångahanda uppgifter, vilket gör att de menar sig inte alltid hinna alla pastorala åtaganden som de ser behov av.

I församlingsdokument framkommer att det är viktigt att verka för att fler volontärer knyts till verksamheten.

5.6 Verksamhet

Svenska Sofiaförsamlingen i Paris omfattar, som nämnts, Paris men har också ansvar för de norra och nordöstra delarna av Frankrike. Verksamheten bedrivs huvudsakligen i Sofiakyrkan och församlingshemmet på rue Médéric.

Ansvariga för verksamheten är kyrkorådet som tillsätts genom kyrkostämman. Kyrkorådet består huvudsakligen av personer i aktiv ålder. I kyrkorådet finns en god kompetens inom skilda områden, som på det sättet kommer församlingen tillgodo. Uppdraget är inte arvoderat.

Målgruppen för verksamheten är svenskar som bor eller visats inom församlingen under kortare eller längre tider.

Det senaste årets verksamhet har tydligt påverkats av pandemin och de begränsningar som därvid funnits. Verksamhetsrapporten för 2019 torde bättre spegla verksamhetens omfattning än verksamhetsrapporten för 2020.

Gudstjänster

Huvudgudstjänst firas på sön- och helgdagar, veckomässa på tisdagar. Förrättningarna sker företrädesvis i kyrkan i Paris och i undantagsfall på andras platser inom det pastorala området. Det har prövats med andra kvällsgudstjänster men det har inte visat sig fungera dels för att människor i Frankrike jobbar till sent, dels för att många är rädda för att vara ute på kvällstid.

Det är körsång i gudstjänsterna de allra flesta söndagarna.

Under 2019 firades 48 huvudgudstjänsten med sammanlagt 2876 besökare, vilket innebär 60 personer i genomsnitt.

Varje söndag bjuds på förstärkt kyrkkaffe.

Högmässa med familjesöndag firas ett par gånger per termin. Till den kommer närmare 100 personer. Söndagsskola erbjuds varje söndag och barn liksom konfirmander engageras som gudstjänstvärdar.

Under 2019 firades veckomässa var eller varannan vecka. 27 veckomässor och 3 andakter med i snitt 20 deltagare. Här erbjöds efterföljande kyrklunch till självkostnadspris.

Under pandemiåret har det spelats in andakter och gudstjänster som sänts digitalt och ersatt den ordinarie gudstjänsten när sådan inte varit möjlig att hålla. Denna erfarenhet har öppnat för tanken att också efter pandemin sända gudstjänster från Sofiakyrkan som ett erbjudande för de som har allt för lång väg till kyrkan. På detta sätt kommer man att nå fler i hela det pastorala ansvarsområdet.

Under 2020 har man aktivt valt att, på grund av smittspridningen, inte fira nattvardsgudstjänster. De perioder då kyrkan kunnat vara öppen har det firats gudstjänster på söndagar och musikandakter på tisdagar.

Idag är verksamheten på väg att återgå till den omfattning som fanns före pandemin.

Gudstjänststatistik

Antal huvudgudstjänster

År	2018	2019	2020
	53	48	53

Antal besök i huvudgudstjänst

2790	2876	1395
------	------	------

Antal kyrkliga handlingar

År	2018	2019	2020
Dop	17	13	3
Konfirmation	9	0	0
Välsignelse av äktenskap	15	5	0
Förnyelse -äktenskapslöften	1	0	0
Begravning	10	8	8

Antal besök vid kyrkliga handlingar

År	2018	2019	2020
	1647	745	315

Totala antalet gudstjänster inkl. kyrkliga handlingar

År	2018	2019	2020
	345	251	133

Totala antalet besök vid gudstjänster inkl. kyrkliga handlingar

År	2018	2019	2020
	8373	7275	2353

Undervisning

Under 2019 fanns på onsdagar tre barngrupper för barn i olika åldrar samt två barnkörer. I år, 2021, finns tre barnkörer som möts på onsdagar samtidigt som föräldrarna träffas i parallell öppen verksamhet. Denna verksamhet knyter nära an till de barn som går på Svenska skolan. Detta är ett exempel på hur närheten mellan Svenska skolan och kyrkan berikar varandra.

2019 fanns på torsdagar en träffpunkt för de allra minsta barnen.

2019–2020 fanns 14 konfirmander. Det är konfirmandundervisning vartannat år för att därmed få en lämplig storlek på gruppen. De möts en gång per månad med övernattnig.

Under pandemiåret har församlingen erbjudit digitala bibelstudier som har haft 30-40 deltagare. Liksom erfarenheten med digitala gudstjänster har detta visat på nya möjligheter att nå än fler än vad som tidigare varit möjligt och på detta sätt tydligare finnas för människor utanför stor-Paris.

I församlingen har i digitalt forum lästs och samtalats om årets "Ärkebiskopens fastebok". Det finns också en bibelgrupp för migranter som möts varje vecka. Förutom ovanstående har det också funnits samtalskvällar med olika tema.

Idag finns förutom tre barnkörer, två vuxenkörer med sammanlagt upp mot 60 deltagare. Genom körerna når församlingen många i aktiv ålder.

Diakoni

Under 2019 serverades luncher varje tisdag liksom seniorluncher två- tre gånger per termin. Den verksamheten kommer fortsättningsvis att vara beroende av volontärer då neddragning skett av personal. I församlingen finns en besökstjänst som bland annat besöker vårdhem och sjukhus. De skapar också gemenskapsluncher och en årlig middag för äldre. Den stora flyktingverksamhet som under några år kom att finnas har av flera skäl reducerats. Idag finns ett språkcafé där de möts varje fredag. Här finns sedan tidigare ett samarbete med den fransk-lutherska församlingen St Jean.

Utöver detta arbetar personalen med hembesök, samtal, akuta insatser för svenskar som hamnat i personliga och/eller ekonomiska svårigheter och själavård. Under 2020 har den uppsökande diakonala insatsen tvingats in i andra former för att kunna stödja bland annat de som isolerats på grund av de hårda restriktioner som förevarit i det franska samhället.

Det har också funnits öppna träffar med studenter och au-pairer i gemenskapen "Ung i Paris." De senare åren har det skett en minskning gällande antal au-pairer som söker sig till kyrkan. De har funnit nya mötesplatser vid digitala plattformar såsom Facebook. Vid mitt besök i kyrkan berättades om en au-pair som just hört av sig och ville kalla till samling i kyrkans lokaler.

Det finns ett nära samarbete med ambassaden. Både församlingen och ambassaden betonar starkt vikten av denna samverkan med ett förtroendefullt informationsutbyte. Vid exempelvis dödsfall kan inte ambassaden agera förrän dödsattest inkommit, medan församlingen kan göra en första insats i relation till anhöriga. Det finns också ett nätverk där polis finns med. De tar direktkontakt om något händer. Från många berörda betonades kyrkans insatser och vikten av kyrkolokalens betydelse i samband med de terrordåd som varit i Paris.

Viss ekonomisk hjälp kan ges via församlingen i akuta situationer. Detta sker genom fonder vars medel är avsatta för diakonala ändamål.

Mission

De svenska institutionerna i Paris förvaltar på olika sätt ett svenskt kulturarv och dess seder. Församlingen har sina speciella bidrag. Luciakonsalter med cirka 15 olika

gudstjänster/arrangemang, julbasar med mellan 8–9000 besökare, konserter med egna och gästande musiker når många människor. Körerna gör resor till olika delar av Frankrike och medverkar i gudstjänster i många kyrkor. De kontakter som församlingen tidigare fick med människor som kom till kyrkan för att läsa svenska tidningar m.m. har minskat. De flesta har idag tillgång till dessa på digital väg.

Församlingen kommunicerar med nyhetsbrev på sin hemsida. Det begränsat antal anställda som finns idag gör det svårt att kunna bedriva den form av utåtriktad verksamhet som når än fler med anknytning till Sverige. Det finns en särskild önskan att för framtiden utveckla relationen till den generation av föräldrar som församlingen möter vid dop och i barnverksamheten.

5.7 Ekumenik

Svenska kyrkan i Paris ingår i FPF (Fédération protestante de France) som samlar de flesta protestantiska kyrkor och sammanslutningar i Frankrike och AECE (Association Oecuménique Étoile Champs- Élysées) som sammanför kyrkorna i Paris norra och vänstra del. Här är olika trosriktningar representerade: katoliker, lutheraner, reformerta, rysk-ortodoxa och anglikaner. Kontakt finns också med den norska Sjömannskirken, som finns utanför Paris och med danska Frederikskirken som, liksom den svenska församlingen, finns i centrala Paris. Tillsammans med den danska församlingen har det t.ex. funnits ett samarbete under lutheråret, med barnmusical och med årlig festgudstjänst. Det har utvecklats en särskild kontakt med den fransk-lutherska församlingen St Jean som också har fördjupats genom gemensamt arbete med migranter.

Det finns också ett pågående interreligiöst arbete där präst från Sofiaförsamlingen är involverad. Representanter för olika engelsktalande anglikanska, katolska och protestantiska kyrkor möts tillsammans med judiska företrädare för att samtala kring bibeltexter. Detta är också något som församlingen önskar att utveckla.

5.8 Ekonomi

Den ekonomiska situationen har påverkats av de begränsningar som skett genom pandemin.

Som nämnts ägs fastigheten av Trossamfundet Svenska kyrkan. Denna fastighet anses vara den dyraste som SKUT idag innehar. Trots att stora renoveringar gjorts finns fortfarande problem som vattenläckage m.m. i fastigheten. Fastigheten har bedömts ha ett värde på omkring 600 0000 euro. Svenska skolan är hyresgäst hos fastighetsägaren. De betalar en hyra på omkring 100 000 euro till Trossamfundet Svenska kyrkan. I samtal med Svenska skolan menar de, att som elevunderlaget ser ut idag, finns det inte ekonomiska möjligheter att bidra med högre hyra. Enigt de uppgifter som getts mig är hyran att anse som låg i relation till marknadsmässig hyresnivå i denna del av Paris. För fastighetens löpande kostnader ansvarar församlingen.

Medlemsavgiften till församlingen är 300 euro för enskild vuxen. Det finns också möjlighet till ett stödmedlemskap på 500 euro. I Frankrike är denna avgift till 66% avdragsgill på skatten. Medlemsavgiften är rekommenderad men inte tvingande för deltagande i verksamheten. Likaså tas avgifter ut för vissa verksamheter men inte heller dessa är tvingande. Varannan söndag tas kollekt upp till den egna verksamheten och varannan till annat ändamål.

Ur resultat- och balansräkningen för 2020 går att framläsa följande:

Intäkterna för år 2019 var 488 637 euro medan de för 2020 var 159 221 euro. De stora förändringarna ligger på kollekter, gåvor, servering och, inte minst, basarintäkter. 2019 gavs ett anslag på 33 000 euro från Kyrkokansliet, Uppsala som inte fanns 2020.

På kostnadssidan har det skett stora besparingar. 2019 låg utgifterna på 494 882 euro medan de för 2020 låg på 252 256 euro. De största besparingarna berör den verksamhet som inte kunnat utföras, exempelvis basaren, och på neddragna lönekostnader genom minskad personal. Bokslutet innebär dock en minuspost för 2019 på 6 245 euro och 2020 på 93 094 euro.

Under 2021 har ytterligare besparingar gjorts genom indragen tjänst som husfar.

Församlingen har både likvida medel, aktier och andelar och i nuläget inga långfristiga skulder. Resultatet har legat stabilt de senaste fem åren före 2020 då pandemin som synes orsakat stora förluster. Just nu är läget, trots detta, ekonomiskt stabilt. Om ytterligare kostnader som nu ligger på nationell nivå skulle tillföras den lokala församlingen kommer det att förändra situationen.

Som situationen är nu har församlingen tillräckligt med tillgångar för den verksamhet som bedrivs med de anslag som SKUT ger. Utan medel från SKUT skulle tillgångarna snabbt ta slut. De egna tillgångarna borgar inte för långsiktighet.

Som nämns ovan begränsar den lagstiftning som kyrkan som "kultförening" (Associations cultuelles) är underställd möjligheten att via kommersiell verksamhet skapa nya inkomster. I församlingen i Paris lever därför frågan om att se över möjligheten att skapa en kompletterande legal form som öppnar för möjligheten att skapa nya finansieringsformer.

Två kyrkor har hört av sig till församlingen och aktualiserat samtal om att kunna hyra lokaler för egna gudstjänster och verksamheter. Även om detta skulle inskränka på de verksamheter som församlingen själv bedriver i lokalerna ser man det som viktigt, inte minst av ekonomiska skäl, att inför framtiden pröva denna möjlighet.

Från kyrkorådets sida finns ett stort intresse av att bevara Sofiakyrkan som församlingskyrka för Svenska kyrkan. För dem är det en överlevnadsfråga för församlingen som den idag tar sig uttryck.

Oavsett hur ägandefrågan av fastigheten för framtiden löses torde behovet av en förbättrad ekonomi för församlingen vara en nödvändighet särskilt om man allt mer med egna resurser ska kunna bidra till att bevara kyrka och fastighet för dess nuvarande ändamål.

6 Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco

6.1 Pastoralt område

Det pastorala verksamhetsområdet för Svenska kyrkan i södra Frankrike och Monaco (L'Eglise Suédoise sur Cote d'Azur) omfattar kusten från Menton vid den italienska gränsen i öster till Perpignan nära den spanska gränsen i väster och Lyon i norr. Det finns också en informell samverkan mellan de olika svenska församlingarna längs Medelhavet, där de stödjer varandra genom konkreta insatser. Det är t.ex. närmare för den personal som finns i södra Frankrike att åta sig uppdrag i norra Italien än för prästen i Rom att åka dit.

Uppskattningsvis bor och vistas omkring 15 000 svenskar i området och därtill kommer 100 000-tals turister. Cirka en tredjedel av de förstnämnda är permanentboende medan övriga vistas delar av året på Rivieran. I motsats till tidigare är majoriteten av de som idag flyttar till området svenskar som fortsättningsvis är skrivna i Sverige men vistas delar av året i Frankrike. Här finns också ett ökande antal yngre familjer.

Som pensionär är det ekonomiskt fördelaktigt att vistas i Frankrike. Arvsskatten i Frankrike gör dock att många undviker att ha egendom som drabbas av densamma. Fler fortsätter därför att vara skrivna i Sverige. Detta betyder att de svenskar som tillhör Svenska kyrkan fortsätter att betala avgift i Sverige och kan därmed bli mindre benägna att också betala avgift för medlemskap till kyrkan på Rivieran. Uppskattningsvis är det hälften av de omkring 400 betalande medlemmarna som är skrivna i Frankrike och övriga i Sverige.

6.2 Historia

Redan i slutet på 1960-talet fanns ett embryo till kyrklig verksamhet i södra Frankrike, genom att den svenske prästen i Paris kom ner och höll mässa några gånger per år i lånade kyrkor i Nice. Detta pågick till mitten av 1970-talet då dåvarande prästen i Paris, prosten Strömberg, pensionerades och flyttade till Nice. Prosten Strömberg kom själv att ordna gudstjänster som därvid ökade i antal.

År 1976 bildades Rivieraklubben (då Svenska Rivieraklubben) och när prosten Strömberg lämnade Rivieran i slutet av 70-talet vände sig klubben till Svenska kyrkan i utlandet med förfrågan om tillsättande av prästtjänst. SKUT accepterade att sända ut en pensionerad präst för höst-och vårterminerna, med villkor att bostad stod till förfogande. Detta krävde en viss organisation, som också var en juridisk person, och en sektion inom Rivieraklubben bildades för att bistå prästen. Denna sektion leddes av ett råd som utsågs av klubbstyrelsen. Under denna tid kom gudstjänstverksamheten att utökas och många kom att engagera sig som kyrkvårdar och kontaktpersoner längs hela kusten. Det fanns exempelvis fasta kyrkvårdar i Nice, Monaco/Menton, Cannes, St Raphael och Frejus. Även barn- och diakonal verksamhet började utvecklas.

Sommaren 1991 gick Ingeborg Stille ur tiden. Hon hade i sitt testamente donerat huvuddelen av sina tillgångar till Rivieraklubben och till kyrklig verksamhet på Rivieran. I denna donation fanns fastigheten, som senare kom att benämnas Stillegården. Den ligger i staden Cagnes sur Mer. I den juridiska processen kring donationen framgick att den enda juridiska person som kunde motta donationen var den kyrkliga organisationen och därför bildades hösten 1992 en fristående kyrkoförening, organiserad som stiftelse.

Den kyrkliga verksamheten kom att koncentreras till Stillegården, även om gudstjänster också hölls på andra platser och i andra kyrkor. Fram till och med 1998 upprätthölls verksamheten av pensionerade präster men från 1 januari 1999 sände SKUT ut en präst, Krister Tholin, och därmed påbörjades ett nytt skede, vilket exempelvis innebar ett arbete för att församlingen skulle bli en Association Cultuelle. Enligt berörd myndighet registrerades församlingen år 2002 som en Association Cultuelle under namnet "l'association l'Eglise Suedoise sur Cote d'Azur hos prefekten i Grasse.

Stillegården kom efter ett antal år att säljas och fastigheten Villa Ingeborg att införskaffas år 2012. Församlingen är ägare av Villa Ingeborg. Huvudbyggnaden är på 300 m² med en trädgård på 3000 m². I trädgården finns extrabyggnader för grovkök, förråd samt sedan 2015

ett kapell, S:t Birgitta. Församlingen är också ägare av en lägenhet som ligger centralt i Cagnes sur Mer och används som kyrkoherdebostad.

Kyrkans verksamhet förflyttades från Stillegården till Villa Ingeborg, liksom verksamheten för Rivieraklubben. Sedan 1999 finns fast anställd präst utsänd av SKUT.

Historien om kyrkan i södra Frankrike bär sina konflikter. Dels har det handlat om processen kring själva arvet, dels om relationen mellan Rivieraklubben och församlingen med dess verksamhet. Något som vissa tider skapat en problematisk arbetsmiljö.

Några av de frågor som genom åren aktualiserats:

Konsekvenserna av arvet.

Förutom diskussioner kring att arvet efter Ingeborg Stille gavs till verksamheten på Rivieran har det funnit en diskussion kring fördelningen av arvet mellan församlingen och Rivieraklubben. Genom att arvet som, enligt testamentet, skulle fördelas mellan Rivieraklubben och kyrklig verksamhet formellt gavs till kyrkan har detta för somliga kommit att uppfattats orättvist. För somliga har det därutöver uppfattats vara en orättvisa i hur arvet förvaltats och på det sätt det kommit de olika parterna till del.

Var den kyrkliga verksamheten ska vara belägen.

Då församlingens pastorala område är vidsträckt har det funnits en diskussion var verksamheten ska vara belägen och ha sin utgångspunkt. Några har hävdats att kyrkans verksamhet borde vara förlagd till Nice, som är den stora centralorten på Rivieran. Motiveringen har varit att kyrkan på detta sätt lättare skulle nå unga, turister och andra tillfällighetsbesökare på Rivieran. Andra menar att då de svenskar som bor på Rivieran är spridda över hela kuststräckan är det lättare att med bil ta sig till och få parkering i Cagnes sur Mer som ligger i Nice närhet, liksom att det inom en närbelägen framtid kommer att finnas spårvagn mellan Nice och Cagnes sur Mer.

Samnyttjandet av lokaler.

Församlingens och Rivieraklubbens verksamhet var från början förlagd till Stillegården för att därefter bedrivs i Villa Ingeborg. Detta innebär att lokalerna utnyttjas av båda parter. Några har hävdats att den verksamhet som Rivieraklubben bedriver påtagligt inkräktar på verksamheten som församlingen skulle vilja bedriva. Dessa menar också att lokalerna, genom samnyttjandet, inte får den prägel som kyrkliga lokaler borde ha. Dessutom menar de kritiska personerna att det förekommer verksamhet i lokalerna som de uppfattar vara främmande ur kyrkligt perspektiv. Andra menar däremot att det finns samordningsfördelar med att församlingen delar lokaler med Rivieraklubben. Dessa menar också att man därmed som kyrka kan koncentrera sig på den tydligt pastorala verksamheten då den mer sociala verksamheten upprätthålls av Rivieraklubben. Genom att Rivieraklubben också har kontinuerlig bemanning i Villa Ingeborg finns alltid någon där på dagtid som kan ta emot besökande, oavsett om de vill ha kontakt med Rivieraklubben eller församlingen. Genom samnyttjandet betonar man också de ekonomiska fördelarna. Kapellet står dock endast till församlingens förfogande.

Maktfrågan

Rivieraklubben har 3 500 medlemmar medan församlingen har 430 medlemmar. Somliga uppfattar detta som att Rivieraklubbens verksamhet blir allt för dominerande i relation till

församlingens och att detta fått konsekvenser i kyrkorådets sammansättning. Andra ser inte detta som ett problem utan menar att både kyrkorådets sammansättning liksom verksamhetens utformning speglar församlingsmedlemmarnas önskemål. Att det finns en nära personkoppling mellan Rivieraklubben och församlingen ses då som en möjlighet till god samverkan.

Aktuell situation

I mötet med nuvarande kyrkoherde och kyrkoråd betonas att det idag finns en stor enighet kring församlingens inriktning och mål. De uppfattar en tydligt förändrad situation med goda relationer mellan församling och Rivieraklubben. De är visserligen medvetna om att de kritiska rösterna men menar att de är få till antalet. Jag bedömer dock att gamla konflikter fortfarande lever kvar som sår i församlingens liv och verksamhet.

Denna höst har beslutats om ett tioårigt samarbetsavtal mellan församlingen och Rivieraklubben som långsiktigt skapar ramar för hur samverkan i Villa Ingeborg ska gestaltas. I detta samarbetsavtal framgår att

- *parterna vill behålla och utveckla Villa Ingeborg som en naturlig och central mötesplats för de båda organisationernas medlemmar,*
- *Villa Ingeborg ska bevästas som "svenskarnas hus på Rivieran.,*
- *parterna vill ta ett gemensamt och långsiktigt ansvar för drift, underhåll och utveckling av Villa Ingeborg,*
- *medlemsnytta och serviceanda ska möta de besökande till Villa Ingeborg oavsett ärende och om man är medlem eller inte,*
- *det finns en strategisk "passform" mellan parterna både sett ur ekonomiskt perspektiv och i termer av medlemsnytta och att denna ska tas tillvara,*
- *synergier som ligger i exempelvis gemensam administration och delade kostnader för teknik (telefoni, data m.m.) bör tas tillvara.*

I avtalet tydliggörs också att kapellet enbart ska disponeras av församlingen och att det ska finnas ett Samarbetsråd och Fastighetsråd där representanter för de båda intressenterna har sina företrädare. Ambitionen är att rådet ska hantera de frågor som berör verksamheten och fastigheten och därigenom skapa en fungerande samverkan.

Vid senaste kyrkostämman togs också beslut om en förnyad version av stadgar för Svenska kyrkans församling i Södra Frankrike och Monaco.

6.3 S:t Birgittakapellet

Den kyrkolokal, S:t Birgittakapellet, som är knuten till Villa Ingeborg rymmer cirka 40 personer. Den lokala församlingen äger kapellet och fastigheten och får för detta inga bidrag från SKUT.

Utöver detta används kyrkor i Nice, Holy Trinity Anglican church, i Menton, Var, Cannes, St Raphael samt i Fenjon och i mindre uträkning även på andra orter inom verksamhetsområdet.

6.4 Medlemsantal

År 2020 var medlemsantalet 430 personer. De betalar en medlemsavgift på 60 euro för enskild medlem. 120 euro för familj och 40 euro för ungdom. Ett 20-tal personer har också ett livstidsmedlemskap.

6.5 Anställningar och personal

Kyrkoherde, anställd av SKUT på 100%

Kyrkomusiker, lokalanställd på 60% med bidrag från SKUT

Församlingen betalar en summa till Rivieraklubben för visst kanslistöd och husmor i Villa Ingeborg.

6.6 Verksamhet

Liksom i Paris påminner verksamheten i Södra Frankrike och Monaco om en svensk församling i Sverige. Här finns ett kyrkoråd, gudstjänstplats, verksamhetslokaler, präst och kyrkomusiker. Det är en församling som för många är "min" där medlemmarna på olika sätt vill bidra.

Församlingens verksamheter har år 2020 påtagligt präglats av de restriktioner som funnits i det franska samhället. Under vissa tider har gudstjänster inte fått hållas, under andra tider med maximalt 30 personer. Ett stort antal välsignelser av ingångna äktenskap har avbokats. Verksamheten under 2019 är därför mer representativ för kyrkans arbete i södra Frankrike än den som varit under år 2020.

Gudstjänster

Huvudgudstjänster hålls varje söndag utom under augusti månad. Vid stora högtider har det firats två gudstjänster inom det pastorala området. I samband med gudstjänsterna sker servering där människor har möjlighet att mötas och umgås.

Under året har gudstjänster sänts digitalt. Dessa har setts av många. Här vill församlingen för framtiden ta vara på den erfarenheten då dessa når personer som inte har möjlighet att komma till kyrkan.

Gudstjänststatistik

Antal huvudgudstjänster

År	2018	2019	2020
	59	61	33

Antal besök i huvudgudstjänst

2448	3016	27
------	------	----

Antal kyrkliga handlingar

År	2018	2019	2020
Dop	5	4	0
Konfirmation	0	0	0
Välsignelse av äktenskap	22	20	5
Förnyelse -äktenskapslöften	2	0	0
Begravning	3	4	2

Besök vid kyrkliga handlingar

År	2018	2019	2020
	1901	1144	6

Totala antalet gudstjänster inkl. kyrkliga handlingar

År	2018	2019	2020
	172	137	69

Totala antalet besök vid gudstjänster inkl. kyrkliga handlingar

År	2018	2019	2020
	5448	5530	796

Diakoni

Diakoniverksamheten utövas bl.a. genom "Hjälpande hand," frivilliga som längs kusten bistår med sällskap och rådgivning. Under 2020 fanns ett 40-tal personer som var tillgängliga för att bistå människor med hjälp. Det finns många äldre i området. I prästens uppgifter ingår hembesök, själavård, och akuta stödinsatser. En uppgift som prästen har är att skriva levnadsintyg vilket blir en kontaktmöjlighet med äldre.

Det finns ett antal svenska uteliggare som församlingen bistår på olika sätt. Det finns avsatta medel i församlingen för att i vissa situationer kunna ge ekonomiskt stöd.

Undervisning

I församlingen finns en vuxenkör, S:t Birgittakören, som bl.a. medverkar i församlingens gudstjänster.

"Ung på Rivieran" är, som namnet anger, en mötesplats för unga människor som av olika skäl befinner sig i södra Frankrike.

I samarbete med Svenska skolan ordnas barn- och familjedag på onsdagar. Här finns det planer på att skapa en barnkör liksom sångstund med de allra minsta.

I mitt möte med familjer betonades vikten av att det finns mötesplatser där barn och unga får träffas både för att få hjälp att bevara språket, svensk kultur och ta del av kyrkans verksamhet. Här menar medarbetarna att det i församlingen finns ett utvecklingsområde.

Det finns tankar om en särskild ungdomssatsning med möjlighet att regelbundet träffas en gång per vecka.

Eftersom det inte varit möjligt att fysiskt träffas på grund av pandemin har det under senaste året publicerats undervisande texter på hemsidan.

Mission

Genom firandet av svenska högtider såsom vid valborg, nationaldagen, midsommar, lucia, genom basarer och den nära kontakten med Rivieraklubbens medlemmar når kyrkan många människor som inte är medlemmar i församlingen. Både personal och kyrkoråd betonar också det goda förhållandet med borgmästaren i Cagnes sur Mer och därmed också med den stad i vilken den huvudsakliga verksamheten bedrivs. I tidningen Rivieranytt har församlingen en sida där den egna verksamheten kommuniceras. Genom särskilda utskick till församlingens medlemmar vårdas också relationen till dessa.

6.7 Ekumenik

I verksamheten i södra Frankrike finns ett väl utvecklat ekumeniskt kontaktnät. Regelbundet sker samverkan med anglikanska, danska, tyska och norska kyrkan. Relationerna med omkringliggande katolska församlingar uppfattas också som mycket goda. Genom att gudstjänster firas på olika platser och att det egna kapellet inte rymmer så många besökare finns det återkommande behov av att ha kontakt med andra kyrkor och dess företrädare för att hyra/låna kyrkorum.

Som jag uppfattar det är ekumeniken på denna plats mer beroende av relationer än formaliserad i organiserade mötesplatser. Här finns också ett samarbete där t.ex. norska, danska och tyska kyrkan har lånat lokaler i Villa Ingeborg och kapellet för sin verksamhet. Det är en på flera sätt praktisk ekumenik som utförs.

Genom åren har det funnits tankar att flytta in verksamheten till Nice och där samverka med den finska kyrkan. Jag uppfattar inte att den idén fullt ut har prövats och inte heller uppfattas aktuell av nuvarande kyrkoråd. Här finns en ännu utforskad möjlighet om nuvarande placering av olika skäl skulle uppfattas vara mindre lämplig.

6.8 Ekonomi

Den ekonomiska situationen har påverkats av pandemin. De begränsade möjligheterna att bedriva verksamhet har påtagligt inverkat både på möjligheten att få inkomster genom basarer, kollekter m.m. och genom minskade kostnader för verksamheten samtidigt som de fasta kostnaderna inte påverkats nämnvärt.

Fastigheten Villa Ingeborg ägs av församlingen, liksom prästbostaden. För detta finns ett bokfört värde på tillsammans 966 612 euro. Här finns ett lån på 200 000 euro som togs för renovering av fastigheten.

Vid genomgång av resultat- och balansräkningarna för åren 2018–2020 (I 2018 års balansräkning finns också resultaten för 2017 redovisade) går att utläsa följande:

De huvudsakliga inkomsterna för verksamheten kommer från medlemsavgifter (mellan 19 000 till 22 000 euro), hyresinkomster (mellan 22 000 till 23 000 euro), basar och övrig

försäljningsverksamhet (mellan 20 000 till 70 000 euro). Från SKUT kommer bidrag för år 2017 på 10 500 till år 2020 då de uppgick till 5 100 euro.

På utgiftssidan är de största kostnaderna fastigheten på mellan 40 000 till 50 000 euro och löner, som mest 2017 32 7000 euro minst 2020 på 16 000 euro.

Bokslutet för år 2020 visar ett underskott på 32 548 euro före avskrivningar, ett minus som hänger samman med det som ovan nämnts om pandemin.

De senare årens redovisningar, som jag haft tillgång till, har verksamheten gått med förlust. Balansräkningen är dock fortsatt stark med anläggningstillgångar över 1,1 milj. euro.

Församlingens ekonomi skulle kännas mer stabil om församlingen hade tillgång till mer likvida medel. Församlingen gör stora förluster vilket främst beror på avskrivningar för fastigheter som påverkar resultatet men inte likviditeten, men även justerat för detta har de gjort förlust. För församlingen minskar omsättningstillgångarna och har så gjort varje år sedan 2015, och kan alltså anses vara en trend. Detta anser jag är lite oroande, särskilt om de inte lyckas vända trenden de närmsta åren.

Tillgångar Södra Frankrike exkl fastigheter och inventarier (EUR)					
2015	2016	2017	2018	2019	2020
262 549	254 770	220 137	188 911	173 353	168 956

I dialog med kyrkorådet framkommer att de ser goda möjligheter att redan nu få en budget i balans. I det samarbetsavtal som nu beslutats kommer Rivieraklubben att ta ett utökad ansvar för löpande underhåll/reparationer och investeringskostnader för fastigheten. Klubben kommer att ansvara för 60% av kostnaderna och församlingen för 40%. Genom att församlingen också är ägare av en attraktiv kyrkoherdebostad centralt i Cagnes sur Mer finns också, om så skulle behövas, en möjlighet att sälja lägenheten och skaffa en hyreslägenhet. Det finns också en stor förhoppning att ett förbättrat samarbetsklimat kommer att göra att fler personer vill bli medlemmar i församlingen.

7 Utredningens överväganden och slutsatser gällande organisation av Svenska kyrkan i Frankrike

7.1 Organisation och överväganden gällande Svenska kyrkan i Frankrike

Idag finns Svenska kyrkan som två församlingar med kyrkoherde, kyrkostämma och kyrkoråd. Som tidigare nämns har församlingen i Paris en lång historia medan församlingen i Södra Frankrike med Monaco har en betydligt kortare. Församlingen på Rivieran växte fram med utgångspunkt från Paris då prästen från Paris några gånger per år besökte Rivieran och förrättade gudstjänster. Först under 1990-talet kom församlingen att få en fastare form. Idag är det alltså två församlingar som genom sin verksamhet och struktur på många sätt framträder som en församling inom Sverige. Här finns likheter mellan församlingarna men också många olikheter. En stor skillnad berör ägandeskap av den kyrka/kapell och fastighet i vilken verksamheten bedrivs. I Paris är Trossamfundet Svenska kyrkan ägare medan ägarskapet i Södra Frankrike är lokalt i församlingen. I Paris är tre personer anställda av SKUT, två präster och kyrkomusiker medan i Södra Frankrike endast kyrkoherden. Kyrkomusikern i Södra Frankrike är lokalt anställd med bidrag från SKUT. Den skillnad som tydligast påverkar församlingen pastoralt är dock den kulturella skillnaden. Många som söker sig till kyrkan i Paris är 2–3 generationen svenskar som sedan länge bor i Paris. Av dessa kom

åtskilliga till Paris för att arbeta och blev kvar då man gifte sig med en fransk person. Andra finns i Paris utifrån att man arbetar inom ett svenskt företag eller svenska institutioner. Vi mötte också någon som fanns där som professionell svensk idrottsperson knuten till fransk klubb. I Paris finns också många andra svenska institutioner till vilka församlingen har relationer. I södra Frankrike ser det annorlunda ut. Många bor där, kortare eller längre tid, men kan fortfarande vara skrivna i Sverige. Även här finns förstås personer som via sitt arbete finns i regionen medan många bosätter sig där efter aktiv yrkesliv.

En fråga som aktualiseras är huruvida Svenska kyrka i Frankrike för framtiden bör vara två församlingar med egen kyrkoherde och kyrkoråd eller bli en pastoratliknande organisation med präst stationerad i södra Frankrike eller med präst (och musiker) som sänds ut från Paris.

Om en pastoratsliknande organisation skulle skapas menar jag att församlingen i Paris bör vara den plats där verksamheten för Frankrike har sitt centrum. Det finns flera skäl till detta. Paris är huvudstaden med närheten till andra svenska institutioner, historiska skäl men också att det ur kommunikationssynpunkt ligger centralt.

Det som talar för att verksamheten i Frankrike bör organiseras utifrån en pastoratsliknande organisation ser jag som följer:

Ekonomiska skäl

Ett gemensamt verksamhetsområde öppnar för en större flexibilitet beträffande tjänster. Antingen kan verksamheten utövas med den personal som idag finns i Paris eller genom att ytterligare en prästtjänst och musiker tillsätts där. Även fortsättningsvis kan präst stationeras i Södra Frankrike men blir då komminister. Antal tjänster berör också andra kostnader såsom exempelvis bostad. För att det ska få ekonomisk betydelse torde det krävas minskad total personalbemanning.

Pastorala skäl

En pastoratsliknande organisation skulle innebära ett gemensamt ansvar för hela Frankrike och därmed skapa förutsättningar att lägga verksamhet och resurser där de för tillfället bäst behövs. En tydligare mobiltjänst skulle på detta sätt kunna skapas med möjlighet att verka över ett större område.

Om de motsättningar som under åren funnits i församlingen i Södra Frankrike och Monaco åter skulle komma att prägla församlingens liv och verksamhet och påverka arbetsmiljön för de anställda på plats finns skäl att söka andra former för kyrkans närvaro där.

Det som talar emot att idag skapa en pastoratliknande organisation av de två församlingarna ser jag som följande:

Pastorala skäl

En sammanläggning till en pastoratsliknande organisation skulle både påverka verksamheten i Paris (se nedan) och kanske tydligast verksamheten i södra Frankrike. Visserligen skulle ett ansvarstagande "råd" kunna finnas i Södra Frankrike men det lokala ansvarstagandet som idag är både ekonomiskt och bygger på frivillighet skulle troligen minska. I större enheter finns risken att solidariteten till den lokala verksamheten försämras.

Den bärande och gudstjänstfirande församlingen är idag en gemenskap av människor som sluter upp kring söndaglig gudstjänst i Cagnes sur Mer och andra platser. Om kyrkans personal skulle bli tillresande från Paris skulle det påtagligt minska möjligheten att bygga församling som en gemenskap och skapa kontinuitet i verksamheten. Skulle däremot präst och musiker fortsatt finnas stationerade i Södra Frankrike skulle en sammanläggning få mindre betydelse för verksamheten.

Personalmässiga skäl

Redan idag är personalsituationen i Sofiaförsamlingen mycket slimmad och därmed är arbetsbelastningen stor. Att lägga ett ansvar också för verksamheten i södra Frankrike på denna personal är inte möjligt utan att det får stora konsekvenser för arbetet i Paris.

Om komminister ersätter kyrkoherde med stationeringsort i södra Frankrike så är det ett stort avstånd till kyrkoråd och kyrkoherde i Paris. De skillnader som finns mellan församlingarna, och som benämns ovan, kan också skapa en både fysisk och kulturell distans.

Ska personal utgå från Paris går mycket tid åt till resor. En tågresor från Paris till Nice med snabbtåg tar 6 timmar.

Som kyrkoherde finns ett ansvar och en beslutsmakt som inte finns som mellanchef. Likaså har man som kyrkoherde större möjligheter i relation till det omkringliggande samhället i den auktoritet som själva rollen ger.

Då kyrkoråden arbetar utan ersättning sker ingen besparing inom den sektorn om det skulle bli en församlingssammanläggning.

Övriga skäl

Idag finns en stor osäkerhet kring hur framtiden kommer att se ut i Paris, inte minst kring kyrka och fastighet. Detta kan tala emot att i detta läge göra strukturella och organisatoriska förändringar.

Just nu tycks det, efter år av konflikter, i församlingen i Södra Frankrike växa fram ett mer stabilt och bättre klimat präglad av samarbete och samverkan. Det bör ges tid att se om detta kan leda till en positiv utveckling för församlingen.

7.2 Förslag gällande organisation för Svenska kyrkan i Frankrike

Idag finns två församlingar med tillhörighet till Svenska kyrkan i Frankrike. Båda styrs via kyrkostämma och kyrkoråd med egen kyrkoherde och övrig personal. Det är både teoretisk och praktisk möjligt att av dessa två församlingar skapa en pastoratsliknande organisation.

Med utgångspunkt i de skäl som jag ovan redovisat bedömer jag att det ur pastoralt perspektiv, i nuvarande situation, finns tydliga fördelar med att behålla dessa församlingar som egna församlingar under kyrkostämma, kyrkoråd och med egen kyrkoherde. Ur pastoralt perspektiv skulle det starkaste skälet för att skapa en pastoratsliknande organisation vara att därmed kunna skapa ett sammanhållet ansvar för all verksamhet i Frankrike, detta skulle dock motverkas av Frankrikes storlek och att det sannolikt skulle få negativa konsekvenser för det regelbundna församlingsarbete som finns på de två orterna. Om ambitionen är att låta församlingarna bäras av en gemenskap av människor med centrum i gudstjänsten så torde den organisation som idag finns vara mest lämpad för detta ändamål.

Den lokala förankringen med egna kyrkoråd och ansvarig kyrkoherde torde också ge de bästa förutsättningarna för att människor ska kunna känna en lojalitet med sitt sammanhang och därmed bidra med sitt engagemang. Erfarenheterna från Sverige där församlingar lagts samman och kyrkoråd ersatts av församlingsråd visar på risken att människor upplever minskad hemkänsla, solidaritet och förlorat inflytande.

Om det däremot i framtiden visar sig att den ekonomiska situationen påkallar stora besparingar eller att arbetsmiljösituationen i Södra Frankrike åter skulle försämrats kan organisationsfrågan aktualiseras. Visserligen bedömer jag, som ovan redovisas, att om en besparing ska få effekt krävs personalneddragningar som både skulle påverka arbetet i Paris och Södra Frankrike negativt och ett förändrat sätt att verka i Södra Frankrike som skulle få drastiska konsekvenser för möjligheten att bygga församling som en gemenskap med ett kontinuerligt gudstjänstliv. För att förstärka ekonomin behöver då också att någon av fastigheterna i Södra Frankrike säljas, exempelvis nuvarande kyrkoherdebostad.

8 Överväganden och förslag gällande Svenska Sofiaförsamlingen Paris

8.1 Överväganden gällande Svenska Sofiaförsamlingen i Paris

Som nämnts ovan är församlingen i Paris att likna vid en församlingskyrka i en svensk stadsförsamling med skillnaden att det är den enda kyrka där gudstjänst och verksamhet sker på svenska. Relationen till Sofiakyrkan som kyrkorum är starkt hos många, på motsvarande sätt som det är i en svenskkyrklig församling i Sverige. Kyrkan har också både kulturell, symbolisk och relationell betydelse långt utanför medlemmarnas skara.

Med förhållandevis liten personal bedrivs en livaktig verksamhet. Idag får man anse att församlingen har ett minimum av anställda utifrån den verksamhet som bedrivs. Genom att de är få anställda bedömer de det positivt att det får vara två präster då "prästen kan göra allt". Då arbetsbelastningen är hög vore det förstås önskvärt både för personalens och verksamhetens skull med fler anställda och/eller ännu fler som kan göra frivilliginsatser. Den nuvarande ekonomiska situationen ger inte möjlighet till fler anställda.

Under en vecka är det många, i skilda åldrar, som möts i församlingens olika verksamheter. Det finns naturligtvis utvecklingsområden. Det finns en risk att, när man har en byggnad och kyrka av Sofiakyrkans karaktär, verksamheten blir allt för starkt bunden till denna, då det pastorala området är stort. Här kan dock de erfarenheter som gjorts genom digital undervisning och gudstjänster vara till hjälp att nå ut över ett större område. För framtiden är det också viktigt att få allt fler betalande medlemmar till församlingen. Det stora engagemang som finns idag kan förhoppningsvis leda till att fler vill ta del av kyrkans verksamhet. Som nämnts finns en önskan att för framtiden utveckla verksamheter som når yngre familjer.

Sammanfattningsvis kan sägas att mycket fungerar bra. Under nuvarande förhållanden, där Trossamfundet Svenska kyrkan äger kyrka och fastighet och därmed står för de kontinuerliga underhållskostnaderna, präster liksom kyrkomusiker är anställda och avlönade av SKUT finns inga pastorala skäl till större förändringar. Det som däremot ger skäl till förändring är den situation som Svenska kyrkan idag står inför med minskade medlemstal och försämrade ekonomi. Med minskade möjligheter att få ekonomiskt stöd från Sverige behöver

utlandsförsamlingarna ta allt större ansvar för sin verksamhet och kostnader för lokaler. Trossamfundet önskar dessutom att för framtiden inte äga lokaler utomlands och att anställda om möjligt bör vara lokalt anställda. Här finns anledning att pröva vilka konsekvenser detta skulle få för Sofiaförsamlingen i Paris.

Lokalt anställd personal

Den personal som idag inte är lokalt anställda är präster och kyrkomusiker. Idag är präster och musiker anställda på kontrakt, vanligtvis gällande tre eller fem år. Om dessa skulle vara lokalt anställda skulle anställningen ske enligt fransk lag. Detta omöjliggör visstidsanställningar, förutom kortvariga sådana. Det innebär att även denna personalkategori skulle bli fast anställda inom de trygghetslagar mot uppsägning som finns. I princip kan sägas att anställningarna skulle vara som en fast präst- och kyrkomusikertjänst i Sverige. Detta har både sina för- och nackdelar, för den lokala församlingen liksom för den anställde.

Lokalt ansvar för kyrkans fastighet

Kyrkostyrelsen principbeslut att inte äga fastigheter utomlands får om det genomförs stora och genomgripande konsekvenser för Svenska Sofiaförsamlingen med Sofiakyrkan i Paris. Jag vill här redovisa några alternativ till den situation som nu gäller.

a) Fastighet och kyrka säljs till Sofiaförsamlingen

En försäljning av fastigheten och kyrkan till den lokala församlingen torde ske utifrån marknadsmässigt pris vilket har angetts till cirka 6 miljoner euro.

b) Fastighet och kyrka överläts som gåva till Sofiaförsamlingen

När Statens fastighetsverk överlät kyrkor och andra fastigheter till Trossamfundet kom Trossamfundet i sin tur att överlåta dessa till stift och församlingar utan kostnad. På motsvarande sätt skulle det vara möjligt att överlåta Sofiakyrkan till den lokala församlingen.

Vare sig Trossamfundet skulle sälja eller gratis överlåta kyrka och fastighet till församlingen i Paris skulle dessa överlåtas åt en ägare över vilken ingen kontroll finns, från Trossamfundets sida. Genom fastighetens stora värde skulle därmed också ett stort kapital överlåtas till ägare utanför Trossamfundets kontroll. Även om det vore synnerligen osannolikt att församlingen i Paris skulle använda kyrka och verksamhetslokaler till annat än vad de idag är avsedda för skulle det vid avtalet om överlåtelse kunna skrivas in en klausul som försäkrar fastighetens användningsområde och vad som skulle ske om lokalerna inte nyttjas för verksamhetens syfte.

c) Fastighet och kyrka säljs till utomstående köpare

Trossamfundet Svenska kyrkan har som fastighetsägare rätt att sälja Sofiakyrkan och fastigheten till vem de så önskar. Över detta har den lokala församlingen inte någon makt. Från sakkunniga i Paris bedöms det troligare att fastighet och kyrka köps av privatperson än av institution då byggnaden kan anses för liten för institutionell verksamhet. Om det är möjligt att för köpare riva byggnaden för att skapa annan form av fastighet bedömer jag att premisserna ser annorlunda ut.

En försäljning till annan än församlingen skulle kunna få följande konsekvenser:

- Omkring 60 miljoner kronor skulle tillfalla Trossamfundet Svenska kyrkan och kunna nyttjas för dess verksamhet.
- En byggnad som har stora underhålls- och driftskostnader skulle avlastas Trossamfundet.
- Svenska Sofia församlingen i Paris skulle eventuellt förlora sin kyrka, verksamhetslokaler och samarbetet med Svenska skolan och därmed tvingas söka annan plats för sin verksamhet.
- Om möjlighet öppnas att ägaren kan upplåta fastigheten för fortsatt verksamhet för församlingen krävs att de kan betala den hyra detta skulle medföra.

d) Fastigheten ägs även framledes av Trossamfundet Svenska kyrkan.

Detta skulle innebära att Trossamfundet har fortsatt kontroll över att fastigheten och därmed också den värdeökning som kan finnas gällande den central belägna tomten i Paris.

Om kyrkostyrelsen väljer att vara fortsatt ägare av fastigheten, men önskar att mer av kostnaden läggs på den lokala församlingen skulle en möjlighet vara att det upprättades ett långtgående avtal där ett större ansvar för fastighetens underhåll och skötsel överläts på församlingen. Då kvarstår ägandet hos Trossamfundet Svenska kyrkan medan den lokala församlingen får ett utvidgat förvaltaransvar och blir bärare av, en betydligt större del av kostnaderna. Som nedan redovisas behövs också andra åtgärder för att minska Trossamfundets kostnader för fastigheten för att kunna leva upp till besparingskraven.

På min förfrågan har kyrkorådet prövat möjligheten till de första alternativen (a och b).

Församlingens kyrkoråd har konstaterat att det idag inte finns några förutsättningar att köpa fastighet och kyrka för 6 milj. euro (a). Dessa medel finns inte och är heller inte möjliga att låna upp.

Beträffande det alternativ (b) som skulle innebära att kyrkan utan kostnad skulle överlätas till församlingen i Paris har de inhämtat information från fackmän i fastighetsbranschen. Här blir det för kyrkorådet tydligt att de inte har ekonomiska medel att kunna driva denna fastighet på egen hand. Inte ens om fastigheten utan kostnad skulle överlätas till dem från Trossamfundet Svenska kyrkan. Varken församlingens balans- eller resultaträkning är tillräckligt stabila för att kunna hantera ett så stort åtagande. Inte heller de frivilliga krafter som finns idag, där många är i aktiv ålder, har möjlighet att ta på sig ett förvaltaransvar av den storlek som skulle krävas.

Beträffande det alternativ (c) som innebär att kyrkan säljs och att den nye ägaren är beredd att hyra ut lokalerna till församlingen kan förutsättas att fastighetsägaren behöver täcka kostnader för den investering som denna gjort. I detta fall torde hyreskostnaden ligga i paritet med övriga lokaler i området, som är mycket höga. Utifrån de slutsatser kyrkorådet drar om sin ekonomiska situation är det mycket tveksamt om detta är en ekonomisk realistisk möjlighet i nuläget. Jag bedömer att om församlingen ska kunna betala en hyra till ny fastighetsägare kommer detta att kräva fortsatt ekonomiskt stöd från SKUT.

Kvar finnas då det alternativ (d) där Kyrkostyrelsen fortsättningsvis äger lokalerna och att det skapas möjligheter för den lokala församlingen att på sikt ta över allt mer av kostnaderna för förvaltandet av kyrkan. Vad detta skulle innebära ekonomiskt för församlingen torde kräva sin egen utredning liksom vilket behov av kompetens och resurser den lokala församlingen skulle behöva.

För att minska kostnaderna för fastighet och kyrka är det nödvändigt att utreda möjligheten för SKUT att få ytterligare kyrkor eller andra som är beredda att hyra lokaler och samverka med församlingen inom befintliga utrymmen. Som ovan nämnts finns det kyrkor som skulle kunna tänkas vara intresserade av att förlägga delar eller hela sin verksamhet i Sofiakyrkan och därmed antingen kunna fördela kostnaderna mellan sig eller hyra in sig. Det har också nämnts att Svenska skolan behöver söka andra lokaler för att skapa möjlighet att bedriva hela sin utbildning i samma byggnad. Det vore visserligen en förlust med tanke på de många samordningsfördelar som finns i verksamheten men rent ekonomiskt kan det betyda att nya hyresgäster skulle kunna betala en mer marknadsmässig hyra. Här kan också behöva prövas om det skulle löna sig att hyra ut de delar som idag är personalbostäder. Då personalen i så fall behöver annat boende måste en sådan förändring vara ekonomiskt försvarbar.

Det behöver också utredas om det kan skapas andra formella strukturer i det lokala sammanhanget för att församlingen ska kunna få möjlighet att skapa inkomster utöver vad de idag kan göra som "kultförening".

Pastorala perspektiv

Ur ett pastoralt perspektiv är Svenska Sofiaförsamlingens tillgång till Sofiakyrkan och dess verksamhetslokaler av största vikt.

I samråd med personal, nuvarande och tidigare, kyrkoråd m.fl. har det varit svårt att få fram förslag på alternativ till platser för nuvarande verksamhet. Efter att nyligen fått ett besked som uppfattats chockartat tycks alla mer upptagna av att försöka se möjligheter i att fortsätta finns i Sofiakyrkan och dess lokaler än kunna tänka på alternativ.

Att finna en annan egen kyrka med lokaler kan inte anses vara realistiskt. Med tanke på att en flytt sannolikt kommer att påverka medlemstal, engagemang och därmed ekonomi så torde den enda realistiska möjligheten vara att söka samverka med annan kyrka i deras lokaler. I samtalen har lyfts tänkbare samverkanspartner som skulle kunna erbjuda lokaler. Den norska kyrkan, Sjomannskirken, uppfattas inte tänkbar då den ligger utanför Paris. Den danska kyrkan, Frederikskirken, som ligger mycket centralt, uppfattas ha så mycket verksamhet i sina lokaler att det sannolikt är svårt att också rymma en annan församling. Det finns förstås också andra franska lutherska församlingar. Här ska dock noteras att den lutherska kyrkan i Frankrike gått samman med kalvinska kyrkor. Då de kalvinska kyrkorna är större än de lutherska har detta kommit att präglade dessa församlingar. För den som är svenskkyrklig kan den traditionen kännas främmande. Närmast till hands tycks vara att fördjupa samarbetet med St Jean, den fransk-protestantiska församlingen, där viss samverkan skett med flyktingarbetet. Den har också en tydligare luthersk prägel. Eftersom detta är en franskspråkig församling torde det kräva svensk personal som behärskar franska språket.

De rent pastorala konsekvenserna för församlingsmedlemmarna och andra besökare att förlora "sin" kyrka är svåröverblickbara. De som tydligast drabbas av att förlora Sofiakyrkan är de som idag ser sig som en del av en församling och gemenskap, Kristi kropp. Erfarenheter både från utlandskyrkan och inte minst kyrkor i Sverige visar på risken att stora delar av de som idag är aktiva i församlingen knappast följer med vid en flytt till annan plats. För några innebär det att de för framtiden förlorar relationen till en kristen församling medan somliga söker sig till andra kyrkor. Av de som sedan länge funnits i Frankrike, har fransk partner och barn som vuxit upp där, finns troligen flera kyrkliga relationer. För de som har en anknytning

till Sverige kan den hemhörigheten ändå inte bli densamma som den en svensk församling kan erbjuda. Vikten av att få be och fira gudstjänst på sitt hemspråk är väl känt.

Här finns anledning att påminna om att många svenskar bor i området kring nuvarande kyrka, både för församlingens och Svenska skolans skull.

En förändring, där kyrkans verksamhet är förlagd till annan plats, blir på många sätt att starta om med att skapa nya relationer och där finna en ny profil tillsammans med den församling de har att samverka med. Att erbjuda gudstjänster på svenska och utföra diakoni torde vara fullt möjligt under nya omständigheter och även att erbjuda undervisning och bedriva mission. De möjligheter som öppnats att digitalt producera både gudstjänster och undervisningsmaterial är mindre beroende av lokaliteter. Att det i relation till den församlingsverksamhet som idag sker blir en marginaliserad kyrka torde inte vara en djäv gissning.

8.2 Förslag gällande Svenska Sofiaförsamlingen i Paris

Jag uppfattar att det finns en stor enighet att Svenska kyrkan även för framtiden ska finnas i Paris. Här kan anföras Frankrikes och Paris stora betydelse i europeiskt politiskt sammanhang, ett ansvar inför den historia som församlingen har och de människor som genom många år haft församlingen som sitt andliga hem. Många betonar också den viktiga roll som Svenska kyrkan har i relation till andra svenska institutioner och den unika uppgift som kyrkan har vid kris och katastrofer.

Svenska kyrkan i Paris har en verksamhet där Svenska kyrkans grundläggande uppgift, gudstjänst, diakoni, undervisning och mission utövas. Personalen är få till antal i relation till verksamheten men kan inte utifrån nuvarande ekonomiska situation vara fler. Om det uppkommer behov av ytterligare besparingar på personalsidan kommer det menligt att påverka verksamheten. Det är viktigt att påminna sig att även om frivilliga personer engageras i verksamheten krävs alltid personal som tar ansvar också för dessa.

Om Svenska kyrkan lokalt skulle anställa all personal ser jag inte några problem med att kyrkorådet kompetensmässigt skulle klara uppgiften att ta ett arbetsgivaransvar. Om bidragen från Sverige minskar behöver däremot ekonomin i motsvarande grad förstärkas lokalt. Här är det medlemsavgifter, gåvor och resultat från baserar som är de stora inkomstkällorna.

Den stora ekonomiska utmaningen är Sofiakyrkan och fastigheten. För Trossamfundet är utmaningen att äga en fastighet utomlands och de stora kostnader som de tvingas läggas på byggnaden. För Parisförsamlingen är utmaningen risken att förlora den kyrka som för dem har mycket stor betydelse.

Det är tydligt att församlingen inte har möjlighet att ta över kyrka och fastighet som ägare med de kostnader och det ansvar det skulle innebära. Om kyrkostyrelsen vidhåller kravet att också Sofiakyrkan och ansluten fastighet ska vara lokalägd finns idag inga andra möjligheter än att sälja till utomstående. Vem denna utomstående skulle kunna vara är omöjligt att sia om. Om kyrka och fastighet säljs till marknadsmässigt pris uppfattas det svårt för någon annan kyrka och församling att ha råd att köpa byggnaderna. Troligare köpare är någon som kan se köpet som en investering. Jag kan då inte se att församlingen av annan utomstående ägare, som vill ha inkomster på sin investering, skulle ha råd att hyra kyrkan eller ens delar av

fastigheten utan avsevärda bidrag från SKUT. Om inte detta är möjligt tror jag att en såld kyrka och fastighet också är en för församlingen förlorad kyrka.

Om Trossamfundet avhänder sig Sofiakyrkan och fastigheten får det betydelse för Svenska kyrkans anseende som kulturförvaltare. Inte minst om kyrkan skulle rivras. Sofiakyrkan har, som beskrivits ovan, ett unikt historiskt och kulturellt värde. Redan den diskussion som förts har varit till skada för Svenska kyrkans anseende, vilket blev tydligt i de kontakter jag fick med olika institutioner i Paris och som också tydligt framkommit i debatten. Därtill kommer Svenska kyrkan, som en av aktörerna i det svenska nätverket i Paris, att förlora sin betydelse.

Om Sofiakyrkan ska kunna fortsätta finnas för församlingen i Paris, vilket jag menar vara av stor vikt, är den möjlighet jag ser för framtiden att Trossamfundet fortsätter som ägare samtidigt som församlingen ökar sitt ekonomiska ansvar för kyrka och fastighet.

Ett fortsatt långsiktigt ägande av Sofiakyrkan och fastigheten kräver både minskade kostnader för Trossamfundet som ägare och för den lokala församlingen i dess strävan att både bedriva god verksamhet och ta ökat ansvar för fastighetskostnaderna. Det behövs utökade inkomster från fastigheten genom uthyrning både av de lokaler som idag hyrs ut och av andra delar som idag nyttjas som personalbostäder och kontor. Den lokala församlingen behöver aktivt söka kyrkor som de kan dela lokaler och kyrkorum med och därmed också öka intäkterna. De behöver också undersöka möjligheter till kompletterade legala former som möjliggör att kunna skapa inkomster utöver de som är möjliga som "kultförening". Församlingen behöver också aktivt arbeta för att öka antalet betalande medlemmar till församlingen. Kanske också möjlighet till ett "supportermedlemskap" för de kyrkans vänner som inte lever i församlingens närhet men ändå uppfattar kyrkan och dess verksamhet som viktig.

Om Sofiakyrkan genom dessa och andra åtgärder kan fortsätta finnas för församlingen också i framtiden innebär det ändå stora förändringar. Att t.ex. dela kyrko- och verksamhetslokaler med andra kyrkor kommer att påverka möjligheter till egen verksamhet. Jag ser ändå att priset för att överge kyrkan skulle vara så mycket högre för församlingen än dessa begränsningar.

Om kyrkostyrelsen inte anser sig kunna behålla Sofiakyrkan och fastigheterna, trots de negativa konsekvenser detta skulle medföra, krävs en lång process för att finna en ny plats att bedriva gudstjänst och verksamhet, att forma arbete utifrån nya förutsättningar och att bygga en gemenskap av människor som vill dela tro och liv med varandra.

9. Överväganden och förslag gällande Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco

9.1 Överväganden gällande Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco

Verksamheten i södra Frankrike och Monaco har former som motsvarar flertalet av de önskemål som SKUT har beträffande framtidens verksamhet. Det finns en lokal församling som är juridisk person. De lokaler som finns, kapell, kontors- och verksamhetslokaler samt personalbostad, är ägda av den lokala församlingen. Förutom kyrkoherden är övrig personal lokalt anställda. Kyrkomusikern dock med bidrag från SKUT. På Villa Ingeborg sker samverkan med Rivieraklubben, där 60% av kostnaderna enligt nytt avtal, bekostas av Rivieraklubben. För mindre summor lånas/ hyrs kyrkor för gudstjänster utanför Cagnes sur Mer. Det finns

också en personalsamverkan med Rivieraklubben vilket möjliggör för församlingen att få arbete utfört som annars skulle kräva egna anställningar. Den lokala församlingen står också för kostnaderna för kyrkoherdens boende. Ur ekonomisk synvinkel är verksamheten hållbar för framtiden.

Stationeringen av verksamheten till Cagnes sur Mer uppfattas av de som idag finns där som utmärkt, men som ovan nämnts finns också kritiska synpunkter då några menar att verksamheten borde vara förlagd till Nice. Cagnes sur Mer ligger cirka 15 kilometer utanför centrala Nice. Inom några år kommer spårvagn att trafikera sträckan mellan Nice och Cagnes sur Mer, vilket avsevärt kommer att öka tillgängligheten mellan dessa orter. Jag bedömer att stationeringen av verksamheten i Cagnes sur Mer inte minst är en fördel för de som med bil ska ta sig från olika platser längs kusten medan nackdelen är att färre spontant besöker verksamheten. Man "slinker" inte in på Villa Ingeborg. Fördelen med att inte binda upp sig till andra, större och mer kostbara alternativ, är att det finns möjlighet att lägga mer resurser på att vara mobil med gudstjänster och diakonala insatser på andra platser längs kusten.

I Villa Ingeborg samverkar, som tidigare nämnts, församlingen med Rivieraklubben, i detta finns samordningsmöjligheter men också tydliga begränsningar om kyrkans verksamhet skulle vilja utvecklas. Genom att kapellet enbart rymmer cirka 40 personer sätter även det sina gränser. Då klimatet större delen av året ger möjlighet att sitta utomhus kan fler delta än vad kyrkorummet tillåter. Även rum i själva Villa Ingeborg kan nyttjas för gudstjänstfirande.

Idag finns kyrkoherde och kyrkomusiker anställda i den pastorala verksamheten. Det är ekonomiskt försvarbart och troligen också rimligt inför framtiden. Skulle stora behov av besparingar uppstå är det möjligt att tänka sig att präst och musiker sänds ut från Sverige för att enbart tjänstgöra under de verksamhetstyngda delarna av året.

En viktig faktor som påverkar framtidens möjligheter för en god församlingsverksamhet och en vilja för människor att vara medlemmar i kyrkan är att de konflikter som varit kan läggas till historien och inte påverka framtiden. Genom att kyrkorådet idag har nära och positiva relationer till Rivieraklubben uppfattar jag att det idag är fokus på uppdrag och verksamhet. Även om den beskrivna samverkan av ett fåtal ses som en belastning.

Från SKUT har uttryckts önskan att om möjligt, förutom fastigheter ägda lokal, även anställningar ska ske lokalt. Det som här kan utgöra ett hinder är fransk arbetsrätt som inte öppnar för möjlighet till tidsbegränsade anställningar, förutom mycket kortvariga. Det betyder att om en präst skulle anställas lokalt blir det en fast anställning med de skydd för anställning som detta innebär. (Se ovan)

9.2 Förslag gällande Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco

Verksamheten i Södra Frankrike uppkom genom en önskan om Svenska kyrkans närvaro och ett behov att få fira gudstjänst på sitt språk. Under ett antal årtionden har verksamheten vuxit fram. Idag finns en levande församling med människor som tillsammans med anställda firar gudstjänst, utöver diakoni, bedriver undervisning och mission. I mötet med kyrkoråd och församlingsmedlemmar finns en uttalad önskan att även för framtiden finnas kvar som

en svensk församling på Rivieran. Jag kan inte se några pastorala skäl att inte verksamheten ska kunna fortsätta att bedrivas utifrån de ramar som ekonomi och lokaliteter ger.

Från Kyrkostyrelsen finns en uttalad önskan att Trossamfundet i framtiden inte ska äga lokaler utomlands och att anställda om möjligt bör vara lokalt anställda. Målet bör vara att den lokala församlingen också fullt ut tar ansvar för församlingens verksamhet och övriga kostnader. Beträffande Svenska kyrkan i Södra Frankrike och Monaco är flera av dessa önskemål uppfyllda. Villa Ingeborg är ägd av församlingen för att disponeras av församlingen och Rivieraklubben. Kyrkoherden är idag den som är anställd av SKUT medan kantorn är lokalt anställd men med bidrag från SKUT. Rent administrativt och kompetensmässigt kan jag inte se några hinder för att kyrkorådet också skulle kunna vara arbetsgivare för församlingens präst, även om det finns utmaningar i att hantera skatter, sociala avgifter, pensionsavsättningar m.m. Åter vill jag påpeka att fransk lagstiftning, inte möjliggör visstidsanställningen, förutom korta sådana. En lokal anställning av präst skulle innebära fast tillsvidareanställning. Vid en sådan lokal anställning av präst är den fortsatta relationen till Svenska kyrkan och biskop av stor betydelse.

Beträffande ekonomin uppfattar jag den vara tillräckligt stabil. Visserligen har de senaste åren tårt på kapitalet men det finns goda skäl att tro att i och med att Rivieraklubben tar ett ökat ansvar för kostnaderna på Villa Ingeborg och att det finns kapital i den ägda kyrkoherdebostaden, som vid behov kan försälgas, finns en hållbar ekonomisk situation. Lokalt vill de verka för ökat antal medlemmar i församlingen vilket också bidrar till en förbättrad ekonomi. Idag finns behov av stöd från SKUT till kyrkoherdetjänsten men förutsättningar finns för ett ökat lokalt ekonomiskt ansvarstagande.

Pastoralt uppfattar jag att det är en församling som fungerar tillfredställande i sitt uppdrag att fira gudstjänst, utöva diakoni, undervisning och mission. Det finns begränsningar i att lokaliseringen av verksamheten till huvuddelen finns i Cagnes sur Mer och i samutnyttjandet av lokaler i Villa Ingeborg. Samtidigt kan detta öppna för att än mer kunna verka på andra platser inom det pastorala ansvarsområdet. Det finns också en begränsning i att med få anställda kunna möta alla de behov som finns.

Genom åren har det aktualiserats att sälja fastigheterna för att i stället lokalisera verksamheten till Nice och där söka samverka med annan luthersk kyrka, utifrån behovet av att än mer finnas för den stora skara turister som besöker Rivieran. Det finns anledning att återkommande pröva den möjligheten. Det är också svårt att nu bedöma de ekonomiska konsekvenserna av en sådan förändring. För de mer fast boende svenskarna på Rivieran fungerar placeringen av verksamheten i Cagnes sur Mer bättre än vad det troligen skulle göra med verksamheten förlagd till Nice. Utifrån en inte okomplicerad historia och den stabilitet som nu verkar formas menar jag att det just nu inte är aktuellt med förändring av verksamhetsplats. Det viktiga är att församlingen får tid på sig att finna nya former i arbetet i Villa Ingeborg och därmed öppna för att fler vill vara medlemmar och bidra i församlingens liv.

I dagens läge, menar jag att det inte av pastorala skäl, utifrån det inriktningsbeslut som Kyrkostyrelsen tagit, finns anledningar att göra några större förändringar beträffande verksamheten i Södra Frankrike och Monaco. Den församling som finns där bör fortsätta att

verka, ges möjlighet till stabil utveckling och därmed till ännu större lokalt ekonomiskt och pastoralt ansvarstagande.